Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

TER BESLISSING

Datum
5 februari 2024

Onze referentie
IENW/BSK-2023/343359

Opgesteld door
Bestuurskern
Dir. Wegen en Verkeersveiligheid
Verkeersveiligheid

Beslistermijn
12 februari 2024

Bijlage(n)
0

Aan Minister

nota

Financiering vernieuwende maatregelen fietsveiligheid en derde tranche

Aanleiding

De Investeringsimpuls Verkeersveiligheid stelt € 500 mln. beschikbaar tussen 2020 en 2030. Hiervan is € 450 mln. beschikbaar voor een Rijksbijdrage van maximaal 50 procent aan infrastructurele maatregelen die de verkeersveiligheid verbeteren. De resterende € 50 mln. is bestemd voor vernieuwende maatregelen op het gebied van fietsveiligheid. Tijdens de eerste twee tranches is reeds voor € 240 mln. (incl. BTW) uitgekeerd aan de medeoverheden t.b.v. infrastructurele maatregelen.[1]

Op dit moment zijn we bezig om één regeling uit te werken voor zowel de derde tranche en de vernieuwende maatregelen, waarbij zowel de medeoverheden als marktpartijen betrokken zijn. Het doel van deze nota is om (1) de financiële middelen bedoeld voor de vernieuwende maatregelen ter stimulering van fietsveiligheid klaar te zetten, (2) de financiële ruimte voor de derde tranche uit te breiden, en (3) u te informeren over de consequentie over nieuwe beleidsinitiatieven m.b.t. verkeersveiligheid. Met deze nota willen we de financiële middelen klaarzetten ten behoeve van de openstelling van de derde tranche in 2024. Dit kan na vaststelling van de Voorjaarsnota (VJN) in 2024.

Geadviseerd besluit

U wordt gevraagd:

1. In te stemmen met het bij VJN onttrekken van de benodigde € 50 mln. voor de vernieuwende maatregelen die de fietsveiligheid verbeteren aan de reservering Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV). Hierop staat op dit moment een bedrag van € 121 mln., bedoeld voor de uitvoering van het SPV. Na deze onttrekking resteert er € 71 mln. in deze reservering.
2. In te stemmen met het bij VJN uitbreiden van de financiële ruimte binnen de derde tranche van de investeringsimpuls met € 71 mln. omwille van een voorgenomen wijziging van de aanvraag- en toekenningssystematiek en als dekking hiervoor de reservering SPV te gebruiken. Na deze onttrekking zijn alle middelen opgevraagd en staan deze voor de medeoverheden klaar om aan te vragen tijdens de derde tranche, welke de komende jaren via drie aanvraagtijdvakken wordt uitgekeerd.
3. In te stemmen met de consequenties die bovenstaande heeft voor het dekken van nieuwe beleidsinitiatieven van de afd. Verkeersveiligheid.

[1] Zie kopje 'Toelichting' voor een overzicht

Datum
5 februari 2024

Onze referentie
IENW/BSK-2023/343359

Opgesteld door
Bestuurskern
Dir. Wegen en Verkeersveiligheid
Verkeersveiligheid

Aan
Minister

Bijlage(n)
0

Kernpunten

Ad 1. Onttrekken middelen t.b.v. fietsveiligheid
Om de middelen voor de vernieuwende maatregelen toe te kunnen kennen is een regeling nodig. Al bij de vaststelling van de investeringsimpuls in 2019 is afgesproken dat € 50 mln. is bestemd voor 'vernieuwende maatregelen'.[2] Recente onderzoeken hebben laten zien dat met name het aantal verkeersslachtoffers onder fietsers in de komende jaren zal oplopen als er geen extra maatregelen worden getroffen. Daarop is met medeoverheden overeengekomen dat de middelen voor vernieuwende maatregelen worden ingezet om de fietsveiligheid te bevorderen.[3] Via een consultatie onder marktpartijen en medeoverheden is uitgevraagd welke maatregelen kansrijk zijn om het aantal verkeersslachtoffers onder fietsers de komende jaren terug te dringen. Uit de consultatie blijkt dat innovaties zoals zgn. *tilting bikes* of proeftuinen om te kunnen experimenteren met systemen die *vulnerable road users* (VRU) beter zichtbaar maken voor de automobilist, als kansrijk worden gezien. Om de middelen beschikbaar te stellen is nu nodig deze € 50 mln. te onttrekken aan de reservering SPV.

Ad 2. Uitbreiden financiële ruimte derde tranche
Uitbreiding van de financiële ruimte binnen de derde tranche is gewenst, vanwege het voornemen de derde tranche in te richten met meerdere aanvraagtijdvakken. Dit maakt het mogelijk dat de medeoverheden op verschillende momenten een aanvraag kunnen doen, waardoor het gehele resterende bedrag van de investeringsimpuls met één regeling effectief kan worden ingezet. Dit vermindert de regeldruk aanzienlijk. De aanvraagtijdvakken kunnen naar wens worden "uitgesmeerd" over meerdere jaren (bijv. drie aanvraagtijdvakken van elk ± € 70 mln. in de jaren 2024, 2025 en 2026). De minister van IenW besluit per aanvraagtijdvak over de budgettaire ruimte binnen het tijdvak. Wel geldt voor al deze aanvraagtijdvakken straks dezelfde regeling (en daarmee spelregels), in tegenstelling tot de wijze waarop de investeringsimpuls tot zover heeft gewerkt (elke tranche een eigen regeling). Een nieuw kabinet behoudt de mogelijkheid de spelregels gaandeweg de looptijd van de regeling te herzien wanneer daartoe aanleiding of wens bestaat.

Om het gehele bedrag met één regeling in te zetten, is het nodig de resterende € 71 mln. beschikbaar te stellen. Verwerking hiervan kan bij VJN 2024. Op dit moment staat al € 150 mln. klaar voor de derde tranche. Met het toevoegen van de € 71 mln. wordt beoogd het totaal beschikbare bedrag van € 221 mln. in verschillende aanvraagtijdvakken open te stellen voor de medeoverheden. Toekenning van de middelen wordt per aanvraagtijdvak gedaan: medeoverheden hoeven dus niet te wachten tot het einde van de derde tranche voor goedkeuring van hun aanvraag. Per aanvraagtijdvak kan de minister van IenW elke keer overwegen hoeveel middelen zij beschikbaar stelt. Van beleidswege prevaleert daarbij altijd het uitgeven van de middelen op een zo kort mogelijke termijn, omdat daarbij geldt: hoe eerder de middelen door de medeoverheden worden gebruikt om effectieve maatregelen te treffen, hoe (kosten)effectiever de impuls (en des te meer kans op een trendbreuk).[4]

[2] Dit besluit is vastgelegd in de bestuurlijke afspraken van december 2019
[3] Dit besluit heeft u per brief op 22 november 2022 gecommuniceerd aan de Tweede Kamer
[4] Een effectieve maatregel in 2024 levert t.o.v. een effectieve maatregel in 2027 een potentiële verkeersveiligheidswinst op van ± drie jaar aan verkeersslachtoffers.

Bovenstaande is nog niet bestuurlijk overeengekomen met de SPV-partners. Wel is hierover ambtelijk overleg geweest met Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en Interprovinciaal Overleg (IPO). Zij staan welwillend tegenover deze voorgenomen wijziging. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Verkeersveiligheid in het voorjaar van 2024 worden de contouren van de regeling, inclusief de systematiek met aanvraagtijdvakken, bestuurlijk vastgesteld. Dat wil zeggen dat uw keuze om de middelen nu te onttrekken aan de reserve in die zin losstaan van de uiteindelijke keuzes die we maken voor de opzet van de derde tranche.

De komende maanden wordt de subsidieverstrekking met betrokkenheid van HBJZ verder uitgewerkt. Ambtelijk heeft het de voorkeur om de derde tranche investeringsimpuls en de middelen voor vernieuwende maatregelen zoveel mogelijk als één pakket te behandelen voor wat betreft besluitvorming, consultatie en communicatie. Dit vermindert de regeldruk zowel bij het Rijk als bij de medeoverheden die een aanvraag kunnen indienen. Er wordt daartoe bekeken of de middelen voor fietsveiligheid kunnen worden geïntegreerd in de regeling investeringsimpuls.

Ad 3. Consequenties dekking nieuw verkeersveiligheidsbeleid
De consequenties van de voorgestelde besluiten zijn dat de middelen die voor de investeringsimpuls zijn bestemd, ook sec daarvoor kunnen worden gebruikt (dit is conform de bestuurlijke afspraken die met de medeoverheden zijn gemaakt). Dit houdt in dat een alternatieve besteding van deze middelen niet (langer) mogelijk is. Voor nieuw beleid waarvoor binnen de afdeling Verkeersveiligheid op dit moment geen dekking is, zoals initiatieven rondom rijden onder invloed en de volgende fase(n) van het traject om de kwaliteit van de rijschoolsector te verbeteren ('Roemer') betekent dit dat voor deze initiatieven – wanneer u deze wil voortzetten – onderdeel moeten uitmaken van de integrale afweging bij Voorjaarsnota.

Toelichting
Voor een overzicht van de uitputting van de € 500 mln. raadpleegt u onderstaande tabel:

	Bij (€ x 1.000)	**Af (€ x 1.000)**	
	500.000		€ 50 mln. x 10 jaar voor impuls SPV
	34.291		Totaal prijsbijstelling t/m 2023
	2.006		Terugontvangen medeoverheden
		164.824	Tranche 1 (incl. BTW)
		75.939	Tranche 2 (incl. BTW)
		50.000	Middelen fietsveiligheid
		24.480	Overige onttrekkingen
Totaal	**536.297**	**315.243**	
Restsaldo		**221.054**	

Krachtenveld
Eind 2022 is met de SPV-partners besloten om de € 50 mln. voor vernieuwende maatregelen te richten op het verbeteren van de fietsveiligheid. Daarnaast hebben SPV-partners de voorkeur uitgesproken voor maatregelen gericht op technologie of gedrag. Voor infrastructurele maatregelen kunnen via de reguliere regeling van de investeringsimpuls verkeersveiligheid aanvragen worden gedaan.

Over de vormgeving van de derde tranche is bestuurlijk nog geen consensus. Wel is reeds bekend dat de SPV-partners openstaan voor de doorontwikkeling van de werking van de regeling investeringsimpuls. Zij hebben reeds aangekaart graag af te willen van de tijdelijke regelingen, vanwege de grote verantwoordingslast die dit met zich meebrengt voor de medeoverheden. Het voorgestelde besluit dient derhalve ter voorbereiding op besluitvorming over de vormgeving van de regeling in het BO SPV van aankomend voorjaar.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

[redacted]

[redacted]

Datum
5 februari 2024

Onze referentie
IENW/BSK-2023/343359

Opgesteld door
Bestuurskern
Dir. Wegen en Verkeersveiligheid
Verkeersveiligheid

Aan
Minister

Bijlage(n)
0

Bijlagen
Niet van toepassing.

[5] Richtlijn (EU) 2019/1936 Road Infrastructure Safety Management-II
[6] IENW/BSK-2022/93171